

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

Теорія і практика перекладу

Шифр та назва спеціальності

292_Міжнародні економічні відносини

Інститут

ННІ Міжнародної освіти

Освітня програма

Міжнародні економічні відносини

Кафедра

Міжкультурної комунікації та іноземної мови
(276)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова), Обов'язкова

Семестр

5,6

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Томілін Олександр Михайлович

olexandr.tomilin@khpi.edu.ua

Кандидат філологічних наук, професор кафедри міжкультурної комунікації та іноземної мови.

Досвід роботи – 40 років. Автор понад 50 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Основи теорії комунікації», «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Ділова іноземна мова», «Теорія і практика перекладу», «Іноземна мова для комунікації у науково-педагогічному середовищі».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](https://web.kpi.kharkov.ua/mkia/vykladachi/tomilin-oleksandr-myhajlovych/)

<https://web.kpi.kharkov.ua/mkia/vykladachi/tomilin-oleksandr-myhajlovych/>

Рубцова Вікторія Вікторівна

victoria.rubtsova@khpi.edu.ua

Доцент кафедри міжкультурної комунікації та іноземної мови.

Досвід роботи – 32 роки. Автор понад 45 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін «Іноземна мова», «Теорія і практика перекладу»

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](https://web.kpi.kharkov.ua/mkia/vykladachi/rubtsova-viktoriya-viktorivna/)

<https://web.kpi.kharkov.ua/mkia/vykladachi/rubtsova-viktoriya-viktorivna/>

Загальна інформація

Анотація

У курсі "Теорія та практика перекладу (українсько-англійський переклад)" висвітлюється широке коло питань теорії та практики відтворення мовних одиниць і явищ лексичного і граматичного аспектів англійської і української мов. У теоретичній частині курсу пояснюються основні перекладацькі терміни і поняття, розглядаються роль та значення перекладу, його види. У розділах, присвячених лексикологічним та граматичним аспектам перекладу, увага приділяється способам подолання лексикологічних та граматичних труднощів перекладу. Зокрема: вірному відтворенню власних назв людей, географічних назв і назв установ, компаній, корпорацій, назв газет і журналів, політичних, спортивних, гуманітарних організацій, тощо. Пропонуються вірні способи відтворення ідіомів, значень реалій суспільного життя, класів інтернаціональної лексики, асиндетичних іменникових сполучень тощо.

Мета та цілі дисципліни

Мета курсу полягає в ознайомленні студентів з основними положеннями лінгвістичної теорії перекладу. Курс також має на меті навчити розпізнавати лексичні та граматичні труднощі перекладу і адекватно перекладати ті чи інші мовні одиниці. Предметом цієї навчальної дисципліни є знайомство студентів з основами теорії та оволодіння практичними навичками перекладу. В основі курсу лежить концепція, згідно з якою підготовка перекладача повинна включати як традиційні, так і сучасні напрямки теорії та практики перекладу.

Формат занять

Практичні заняття, консультації. 5 семестр - диференційний залік, 6 семестр – іспит

Компетентності

ЗК-5. Знання граматики для письмового викладу інформації; уміння використовувати форми і конструкції, що характерні для мови ділового-професійного спілкування; здатність роботи з іншомовними джерелами професійно-виробничого характеру.

ПК-10. Знання лексичних та граматичних особливостей перекладу; уміння здійснення усного і письмового перекладу; готовність до практичного використання навичок послідовного і синхронного перекладу.

Результати навчання

РНз-5

- знати граматику для усного мовлення та письмового викладу інформації;
- уміти використовувати форми і конструкції, що характерні для мови ділового-професійного спілкування;
- уміти працювати з іншомовними джерелами професійно-виробничого характеру.
- уміти проводити реферування академічні та професійні матеріали будь-якої складності;
- проводити письмове відтворення широкого діапазону ділових та професійних повідомлень.

РН-10

- знати завдання лінгвістичної теорії перекладу;
- знати загальну та часткові теорії перекладу, а також види перекладу;
- вміти здійснювати адекватний і точний переклад;
- вміти здійснювати дослівний і буквальний переклад;
- знати типи відповідників при перекладі;
- знати закономірності пропусків та включень при перекладі;
- знати характеристику слова та речення в теорії перекладу;
- знати залежність перекладу слова від контексту;
- знати види лінгвістичної інформації.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 270 год. (9 кредитів ECTS): практичні заняття – 144 год., самостійна робота – 126 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Іноземна мова.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Як практична дисципліна теорія та практика перекладу має на меті ввести студентів у курс перекладознавства та ознайомити їх з технологіями перекладацької практики, тобто підготувати фахівців з письмового перекладу, які могли б кваліфіковано перекладати матеріали суспільно-політичного науково-технічного змісту. Основою для практичних занять є текстовий матеріал, дібраний з наукових статей, газетно-журнальних матеріалів, публіцистичних творів, економічних оглядів, міжнародно-правових документів та технічних описів. Не менше 30% занять розраховано на переклад з рідної мови на англійську. У ході занять найголовніша увага приділяється зв'язку теорії з практикою, тобто практичному застосуванню правил, методів і засобів, вивчених у названому курсі. Курс охоплює низку тем, де відображено основні проблеми і питання практичного перекладознавства, а також дотичну лексику з таких актуальних галузей, як питання міжнародного життя, конституційно-правового устрою України та провідних держав світу, висвітлення найважливіших подій засобами масової інформації, наука та технології, економіка, фінанси, освіта, події у світі соціально-політичного характеру тощо. Курс розраховано на викладання основною іноземною мовою з перекладом рідною мовою. Вивчення дисципліни також передбачає самостійну роботу студентів, яка полягає в опрацюванні поточного практичного матеріалу й відповідних розділів з обов'язкової та додаткової літератури, в підготовці письмових перекладів та засвоєнні питань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Лекції не передбачені.

Теми практичних занять

Семестр 5

Тема 1. Мова та екстралінгвістичні аспекти. Полісемія та синонімія. Вибір одного англійського лексичного відповідника із синонімічного ряду. Трансформація генералізації.

Тема 2. Денотат та коннотат. Псевдоінтернаціоналізми та переклад.

Тема 3. Мовна система: парадигми та синтагми.

Тема 4 Мова як засіб комунікації.

Тема 5 Визначення терміну переклад.

Тема 6 Основні теорії перекладу. Трансформаційний підхід. Передача власних імен графічними засобами англійськими іменами. Передача українських власних імен. Передача іноземних власних імен. Переклад назв деяких українських літературних творів.

Тема 7 Основні теорії перекладу. Денотативний підхід.

Тема 8 Основні теорії перекладу. Комунікативний підхід.

Тема 9 Засоби забезпечення адекватного перекладу. Застосування та ієрархія трансформаційного, денотативного та комунікативного підходів. Опредмечення ознаки в англійській мові. Зміна частин мови при перекладі.

Тема 10 Значення, еквівалентність та екстралінгвістична інформація як три основних компоненти перекладу. Переклад дієприслівників недоконаного виду та відповідних дієприслівникових зворотів. Переклад дієприслівників доконаного виду та відповідних зворотів.

Тема 11 Використання різних підходів в залежності від перекладу. Переклад українських речень активного стану англійськими пасивними реченнями.

Тема 12 Еквівалентність при перекладі. Переклад мотивувально-причинних підрядних речень. Переклад українських речень із застосуванням каузативних конструкцій.

Тема 13 Трансформація при перекладі. Передача предикату. Трансформація метафоризації дієслова- присудка із застосуванням неживого агента-підмета англійського речення. Застосування трансформації вербалізації структури речення при перекладі. Номіналізація структури речення шляхом заміни дієслівного присудка на складний іменний присудок.

Семестр 6

Тема 14 Векторна трансформація. Переклад безособових та неозначено-особових речень.

Тема 15 Переклад речень конструкції "Не стільки ..., скільки..." Переклад речень конструкції "Підмет+ не можу (не міг) не... та "Не можна не..."

Тема 16 Переклад речень моделей "Серед + іменникова група + можна назвати..." та "Серед + іменникова група + є".

Тема 17 Вживання абсолютної конструкції у перекладі. Вживання у перекладі абсолютної прийменникової конструкції з Participle I, II. Вживання у перекладі абсолютної безприйменникової конструкції. Переклад речень з великою групою підмета.

Тема 18 Трансформація при перекладі. Ділення та об'єднання висловлювань. Транспозиція, заміна, антонімічний переклад. Об'єднання речень. Компресія при перекладі. Заміна складного речення простим, ускладненим, суб'єктно-інфінитивною конструкцією. Заміна речення на зворот. Заміна підрядного речення на зворот.

Тема 19 Чинники, які впливають на вибір еквівалента. Вилучення елементів речення. Вилучення слова із словосполучення. Заміна словосполучення на слово. Вилучення абстрактних віддієслівних іменників. Вилучення підмета речення. Заміна підрядного речення на дієприкметниковий зворот. Заміна підрядного речення словом або словосполученням.

Тема 20 Вживання абсолютної форми присвійного відмінка англійського іменника (абсолютна генітива) замість українського іменникового словосполучення. Компресія за рахунок вживання у перекладі "адвербіальних дієслів" Заміна повнозначного дієслова на дієслово-репрезентант do.

Тема 21 Декомпресія при перекладі. Додавання присвійних займенників. Додавання формального додатка one. Заміна дієприслівникового звороту на підрядне речення. Заміна словосполучення підрядним реченням. Заміна слова або словосполучення на підрядне підметове речення.

Тема 22 Членування речень. Декомпресія внаслідок розбіжностей у позначенні реальної можливості і пасивності, активності сприйняття в українській та англійській мовах. Додавання частин присудка.

Тема 23 Переклад та стиль. Стилiстичнi особливостi та способи перекладу. Стилiстичнi особливостi формування англiйського речення при перекладi з української мови. Передача метафори при перекладі з української мови на англійську. Передача метонімії при перекладі з української мови на англійську. Переклад фразеологізмів. Переклад діалектної лексики. Застосування мейозису у перекладі. Переклад прислів'їв.

Тема 24 Застосування інверсії частини присудка при перекладі. Переклад підрядних підрядних речень поступки із застосуванням інверсії смислової частини складного іменного присудка. Інверсія іменної частини складного іменного присудка. Застосування інверсії частини аналітичної форми дієслова-присудка. Застосування інверсії повнозначного дієслова-присудка.

Тема 25 Літературний переклад. Прагматичні проблеми перекладу. Переклад прагматичних ідіом. Прагматична адаптація тексту перекладу: додавання пояснення. Передача непрямих мовленнєвих актів у перекладі. Переклад написів та оголошень. Особливості вживання цифр та конвертація одиниць вимірювання в англійському перекладі.

Тема 26 Машинний та комп'ютерний переклад. Переклад офіційних документів. Звичайна ввічливість та політична коректність при перекладі.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні заняття не передбачені.

Самостійна робота

Самостійна робота включає підготовку до практичних занять, самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на практичних заняттях та виконання індивідуального завдання.

1. Загальні поняття й завдання дисципліни
2. Сутність перекладу як акту міжмовної комунікації
3. Знайомство з основними перекладознавчими теоріями та моделями
4. Поняття про еквівалентність та адекватність
5. Рівні та одиниці перекладу
6. Лексичні трансформації у перекладацькому процесі
7. Граматичні трансформації у перекладацькому процесі
8. Переклад атрибутивних словосполучень
9. Переклад інфінитивних конструкцій
10. Переклад дієприкметника та герундія
11. Переклад синтаксичних структур та конструкцій
12. Стилiстичний аспект перекладу
13. Переклад безеквівалентних лексико-граматичних

одиниць

14. Способи фонетико-графічного відтворення в перекладі

15. Особливості перекладу англомовних матеріалів газетно-журнального жанру й публіцистики

16. Інтернаціональна та іншомовна лексика

17. Образні мовні засоби й переклад фразеології

18. Нормативний аспект перекладу. Прагматика перекладу

19. Техніка роботи зі словником та електронними засобами перекладу

20. Види парперекладацької діяльності. Усний переклад

Література та навчальні матеріали

Основна література:

1. Ilko V. *Korunets' Theory and Practice of Translation*. Vinnytsya, 2001

2. Карабан В.І. *Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову*. Ч.1,2 – К.: 1999.

3. Мірам Г.Є. та ін. *Основи перекладу: Курс лекцій; Навчальний посібник* – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 240с.

4. І.І.Тимченко, Г.Т. Головченко, І.В. Дерев'янюк, Г.І. Остапенко *Теорія і практика перекладу*. – Х., 1998

5. Борисенко І.І., Євтушенко Л.І. *Англійська мова в міжнародних документах та дипломатичній кореспонденції: Навч. Посібн.* – К.: Вища школа, 1992. – 343 с. – Англ.

6. Карабан В.І., Мейс Дж. *Теорія та практика перекладу з української мови на англійську*. – Вінниця, Нова книга, 2003.

7. Зорівчак Р. *Реалія і переклад*. – Львів: ЛДУ, 1989.

8. Коптілов В. *Теорія і практика перекладу: Навч. посібник*. – К.: Перун, 2003.

9. Корунець І.В. *Теорія і практика перекладу*. – Вінниця: Нова книга, 2000.

10. Черноватий Л.М., Карабан В.І. *Переклад англомовної технічної літератури. (англ. мовою)* Вінниця: Нова книга, 2006.

11. Ребрій О.В. *Перекладацький скоропис*. Вінниця, 2002.

Додаткова література

1. Олікова М. О. *Теорія і практика перекладу: Навч. посіб.*— Луцьк, 2000.

2. Bassnett-McGuire S. *Translation Studies*. — London; New-York, 1987.

3. Lefevere A. *Translating Literature. Practice and Theory in Comparative Literature Context*. — New York, 1988.

4. Miram G. *Basic Translation*. — K., 2002.

5. *Readings in General Translation Theory*. — London; New-York, 1988.

Інформаційні ресурси в Інтернеті (перелік інформаційних ресурсів):

<https://study-english.info/translate.php>

<http://zavantag.com/docs/11/index-2129158-15.html>

<https://www.futurelearn.com/courses/working-with-translation>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкове оцінювання у вигляді заліку (20%) та поточного оцінювання (80%).

20% залік: проектна робота та усна презентація

80% поточне оцінювання:

20% контрольні роботи;

30% практичні заняття;

20% самостійна робота;

10% індивідуальні завдання.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Тетяна СЕРГЕЄВА

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Ігор ПОСОХОВ